

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 76/21
Luxemburgissa 12.5.2021

Tuomio asiassa C-505/19
WS v. Saksan liittotasavalta

Rikosoikeudellisten menettelyjen päällekkäisyyden kieltävä periaate voi olla esteenä henkilön, jota koskee Interpolin ilmoitus, kiinni ottamiselle Schengen-alueella ja Euroopan unionissa

Näin on, kun toimivaltaiset viranomaiset ovat tietoisia lopullisesta tuomioistuinratkaisusta, jossa todetaan tämän periaatteen sovellettavuus ja joka on annettu Schengenin sopimuksen sopimusvaltiossa tai jäsenvaltiossa

Kansainvälinen rikospoliisijärjestö Interpol julkaisi vuonna 2012 Yhdysvaltojen pyynnöstä ja tämän maan viranomaisten antaman pidätysmääräyksen perusteella Saksan kansalaista WS:ää koskevan punaisen ilmoituksen tämän mahdollista luovuttamista varten. Kun henkilön, jota tällainen ilmoitus koskee, olinpaikka ilmenee olevan jossakin Interpolin jäsenvaltiossa, tämän on lähtökohtaisesti otettava hänet väliaikaisesti kiinni tai valvottava tai rajoitettava hänen liikkumistaan.

Kuitenkin jo ennen tämän punaisen ilmoituksen julkaisemista Saksassa oli aloitettu WS:ää koskeva esitutkimusmenettely, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan koski samoja tekoja kuin mainittu punainen ilmoitus. Tämä menettely oli lopetettu vuonna 2010 sen jälkeen, kun WS oli suorittanut tietyn rahasumman, Saksan rikosoikeudessa säädetyn erityisen menettelyn mukaisesti. Tämän jälkeen Bundeskriminalamt (liittovaltion rikospoliisivirasto, Saksa) ilmoitti Interpolille katsovansa, että tämän aiemman menettelyn vuoksi ne bis in idem -periaate oli sovellettavissa käsiteltävässä asiassa. Tämä periaate, joka vahvistetaan sekä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen¹ 54 artiklassa että Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 50 artiklassa, estää erityisesti sen, että henkilöä, jota koskevassa asiassa on jo annettu lainvoimainen tuomio, voitaisiin syyttää uudelleen samasta rikoksesta.

WS nosti vuonna 2017 Verwaltungsgericht Wiesbadenissa (Wiesbadenin hallintotuomioistuin, Saksa) kanteen Saksaa vastaan, jotta tämä velvoitettaisiin toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet mainitun punaisen ilmoituksen poistamiseksi. WS vetosi tältä osin ne bis in idem -periaatteen loukkaamisen lisäksi siihen, että hänen SEUT 21 artiklassa taattua oikeuttaan liikkua vapaasti on loukattu, koska hän ei voi matkustaa Schengenin sopimuksen sopimusvaltioon tai jäsenvaltioon ilman vaaraa joutua otetuksi kiinni. Hän katsoo myös, että näiden loukkausten vuoksi hänen punaiseen ilmoitukseen sisältyvien henkilötietojensa käsittely on vastoin direktiiviä 2016/680², joka koskee henkilötietojen suojaa rikosasioissa.

Tämä on konteksti, jossa Verwaltungsgericht Wiesbaden päätti esittää unionin tuomioistuimelle kysymyksiä ne bis in idem -periaatteen tulkinnasta, ja täsmällisemmin mahdollisuudesta ottaa

¹Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus, joka allekirjoitettiin Schengenissä (Luxemburg) 19.6.1990 ja joka tuli voimaan 26.3.1995 (EYVL 2000, L 239, s. 19; jäljempänä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus).

² Luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680 (EUVL 2016, L 119, s. 89).

väliaikaisesti kiinni henkilö, jota koskee punainen ilmoitus kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa. Lisäksi sen tilanteen varalta, että tätä periaatetta sovelletaan, kyseinen tuomioistuin haluaa selvittää, mitä seurauksia tästä on sille, että jäsenvaltiot käsittelevät tällaiseen ilmoitukseen sisältyviä henkilötietoja.

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto katsoo tuomiossaan, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa ja SEUT 21 artiklan 1 kohtaa, luettuina perusoikeuskirjan 50 artiklan valossa, on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että Schengenin sopimuksen sopimusvaltion viranomaiset tai jäsenvaltion viranomaiset ottavat väliaikaisesti kiinni henkilön, jota koskee Interpolin kolmannen valtion pyynnöstä julkaisema punainen ilmoitus, jollei tämän sopimuksen sopimusvaltiossa tai jäsenvaltiossa annetussa lainvoimaisessa tuomioistuinratkaisussa ole todettu, että mainitun sopimuksen sopimusvaltio tai jäsenvaltio on jo antanut tätä henkilöä koskevassa asiassa lainvoimaisen tuomion samojen tekojen osalta kuin ne, jotka ovat tämän punaisen ilmoituksen perustana. Unionin tuomioistuin katsoo myös, että direktiivin 2016/680 säännöksiä, luettuina Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja perusoikeuskirjan 50 artiklan valossa, on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä Interpolin antamaan punaiseen ilmoitukseen sisältyvien henkilötietojen käsittelylle, jollei tällaisessa tuomioistuinratkaisussa ole todettu, että ne bis in idem -periaatetta sovelletaan tekoihin, joihin tämä ilmoitus perustuu, kunhan tämä käsittely täyttää kyseisessä direktiivissä säädetty edellytykset.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin muistuttaa aluksi, että ne bis in idem -periaatetta voidaan soveltaa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa eli asiayhteydessä, jossa rikosoikeudellinen menettely on päätetty sen jälkeen tehdyllä päätöksellä, kun asianomainen on täyttänyt tietyt ehdot, erityisesti suorittanut syyttäjäviranomaisen määräämän rahasumman.

Tämän tultua täsmennetyksi unionin tuomioistuin katsoo ensiksi, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla, perusoikeuskirjan 50 artikla ja SEUT 21 artiklan 1 kohta eivät ole esteenä henkilön, jota koskee Interpolin punainen ilmoitus, väliaikaiselle kiinniotolle, jollei ole osoitettu, että Schengenin sopimuksen sopimusvaltio tai jäsenvaltio on antanut häntä koskevassa asiassa lainvoimaisen tuomion samojen tekojen osalta kuin ne, jotka ovat punaisen ilmoituksen perustana, ja että ne bis in idem -periaatetta siis sovelletaan.

Unionin tuomioistuin toteaa tältä osin, että kun ne bis in idem -periaatteen sovellettavuus on vielä epävarmaa, väliaikainen kiinniotto voi olla välttämätön vaihe, jotta voidaan ryhtyä tarvittaviin tarkistuksiin ja vältetään samalla vaara siitä, että asianomainen henkilö pakenee. Tämä toimenpide on siis oikeutettu tämän henkilön rankaisematta jäämisen välttämistä koskevan hyväksyttävän päämäärän perusteella. Sen sijaan silloin, kun ne bis in idem -periaatteen sovellettavuus on todettu lopullisessa tuomioistuinratkaisussa, sekä Schengenin sopimuksen sopimusvaltioiden välinen keskinäinen luottamus että oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ovat esteenä väliaikaiselle kiinniotolle tai säilössä pitämiselle. Unionin tuomioistuin täsmentää, että Schengenin sopimuksen sopimusvaltioiden ja jäsenvaltioiden on varmistettava, että käytössä on oikeussuojakeinot, joiden avulla asianomaiset voivat saada tällaisen ratkaisun. Se toteaa vielä, että kun väliaikainen kiinniotto on unionin oikeuden vastainen sen vuoksi, että ne bis in idem -periaatetta sovelletaan, Interpolin jäsenvaltio ei tällaisesta kiinniotosta pidättäytyessään jätä noudattamatta sille tämän järjestön jäsenenä kuuluvia velvoitteita.

Toiseksi siltä osin kuin kyse on Interpolin punaiseen ilmoitukseen sisältyvistä henkilötiedoista, unionin tuomioistuin toteaa, että kaikki tällaisiin tietoihin kohdistetut toiminnot, kuten niiden tallentaminen jäsenvaltion etsittyjen henkilöiden tietokantoihin, ovat tietojen direktiivissä 2016/680³ tarkoitettua käsittelyä. Se katsoo lisäksi yhtäältä, että tällä käsittelyllä on laillinen tarkoitus, ja toisaalta, että sitä ei voida pitää lainvastaisena pelkästään siitä syystä, että ne bis in idem -periaate voisi olla sovellettavissa tekoihin, joihin punainen ilmoitus perustuu.⁴ Tämä jäsenvaltioiden

³ Ks. direktiivin 2016/680 2 artiklan 1 kohta ja 3 artiklan 2 alakohta.

⁴ Ks. direktiivin 2016/680 4 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 8 artiklan 1 kohta.

viranomaisten suorittama henkilötietojen käsittely voi lisäksi osoittautua välttämättömäksi juuri sen tarkistamiseksi, onko mainittu periaate sovellettavissa.

Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuin katsoi myös, että direktiivi 2016/680, luettuna Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja perusoikeuskirjan 50 artiklan valossa, ei ole esteenä Interpolin antamaan punaiseen ilmoitukseen sisältyvien henkilötietojen käsittelylle, jollei lainvoimaisessa tuomioistuinratkaisussa ole todettu, että ne bis in idem -periaatetta sovelletaan kyseessä oleviin tekoihin. Käsittelyn on kuitenkin täytettävä tässä direktiivissä säädetyt edellytykset. Tältä osin sen on muun muassa oltava tarpeen toimivaltaisen kansallisen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten.⁵

Sen sijaan silloin, kun ne bis in idem -periaatetta sovelletaan, Interpolin punaiseen ilmoitukseen sisältyvien henkilötietojen tallentaminen jäsenvaltioiden etsittyjen henkilöiden tietokantoihin ei ole enää tarpeen, koska kyseessä olevaan henkilöön ei voida enää kohdistaa syytetoimia teoista, joita mainittu ilmoitus koskee, eikä häntä näin ollen voida ottaa kiinni näiden samojen tekojen perusteella. Tästä seuraa, että rekisteröidyn on voitava pyytää tietojensa poistamista. Jos tämä rekisteröinti kuitenkin pidetään voimassa, siihen on liitettävä maininta siitä, että kyseistä henkilöä ei voida enää syyttää samoista teoista jäsenvaltiossa tai sopimusvaltiossa ne bis in idem -periaatteen vuoksi.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

---

⁵ Ks. direktiivin 2016/680 1 artiklan 1 kohta ja 8 artiklan 1 kohta.